

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 22 febr. 1895, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 65 § i förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket.

(I. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottets förberedande handläggning öfverlemnad motion (n:o 124) har herr *P. Truedsson* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring af 65 § af kongl. förordningen angående hushållning med de allmänna skogarna i riket af den 26 januari 1894, att domänstyrelsen erhöle rättighet att upplåta äfven statens utarrenderade domäner för tägt af svart granit, jemte andra stenarter och grus, dock att det skedde utan skada för domänarrendatorerna.

Till stöd för sitt förslag har motionären hufvudsakligen anført, dels att det å vissa utarrenderade kronoegendomar inom Kristianstads län i en ort, der svart granit vid stenhuggeri bearbetades, funnes sådan bergart, men att arrendatorerna på grund af gällande författningar icke kunde häraf draga nytta, hvadan en förändring i författningarna erfordrades, dels ock att, med afseende å 33 § i lagen angående väghållningsbesvärets ordnande å landet, domänstyrelsen icke borde vara förhindrad att lemna bifall till tagande af väglagningsämnen från ifrågavarande egendomar.

På sätt motionären antydt, stadgas i § 65 af kongl. kungörelsen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket, bland annat, att å de under skogsstatens vård och förvaltning ställda allmänna skogar, från hvilka försäljningsmedel för virke ingå till statsverket, må på högst enahanda tid, som för utarrendering af kronans jordbruksdomäner är eller varder bestämd, af domänstyrelsen upplåtas tägt af mossa, dyjord, bränntorf, sand, grus och sten, äfvensom att dessa ämnen må, der så finnes vara lämpligt, afyttras i den ordning, som angående skogsälsters försäljning är föreskrifven.

De sålunda meddelade föreskrifterna angående dispositionen öfver dessa egendomars förenämnda produkter eger icke motsvarighet i fråga om kronans utarrenderade egendomar. Den angående grunder för förvaltningen af dessa domäner utfärdade kungörelsen af den 10 november 1882 angifver nemligen icke, att derifrån må afyttras något af ofvanberörda eller likartade ämnen med undantag af hvad som afses i kungörelsens mom. 5, eller då sten- och kalkbrott samt torftägt på särskildt arrende upplåtas, dervid gifvetvis vederbörande ämnen må tillgodogöras.

Den i 1894 års kungörelse medgifna särskilda upplåtelsen af tägt af mossa, dyjord och bränntorf synes visserligen icke böra ifrågakomma i afseende å jordbruksdomänerna, helst i mom. 13 i kongl. kungörelsen angående grunderna för deras förvaltning föreskrifves, huru som arrendator må begagna torfmossa samt till egendomens förbättrande upptaga dyjord m. fl. jordens beståndsdelar.

Hvad deremot beträffar tägt af sand, grus och sten, torde omständigheter förefinnas, som böra föranleda dess utöfvande äfven å jordbruksdomänerna. Härvid synes, såsom motionären jemväl påvisat, hänsyn böra tagas till bestämmelserna i 33 § af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande å landet den 23 oktober 1891, hvori stadgas:

»Å kronans allmänning må sand, grus eller sten till vägs underhåll utan ersättning tagas efter vederbörande skogstjenstemans anvisning.

Vill någon å annan mark taga sand, grus eller sten till vägs underhåll och kan öfverenskommelse med jordegaren icke träffas, eger häradsrätten, då väghållningsskyldig derom instämmer talan, bestämma, hvarest nämnda väglagningsämnen tjenligast och till minsta skada för jordegaren må afhentas, samt till hvilket belopp ersättning derfor skall utgifvas.»

Enligt utskottets mening är det af vigt, att åtgärder vidtagas till underlättande af dessa bestämmelsers tillämplighet i afseende å andra

kronoegendomar än kronoallmanningarna; och dervid torde vara af nöden, att föreskrifter meddelas i fråga om ofvan berörda väglagnings- ämnens afhemtande från kronans utarrenderade domäner.

Vidkommande särskildt de å dessa domäner förefintliga bergarter, torde, såsom motionären åberopat, fall förekomma, då de genom sin beskaffenhet samt genom möjligheten till deras förmånliga tillgodogörande kunna bereda arrendatorerna afsevärda inkomster; och vid sådant förhållande synas dessa inkomstkällor icke böra lemnas obegagnade, helst medgifvandet för arrendatorn att bryta och bearbeta sten till försäljning bör vid arrendekontraktets uppgörande eller vid derefter lemnadt tillstånd till stenbrott lända till arrendeafgiftens förhöjning.

Slutligen har utskottet velat anmärka, att bestämmelser i det syfte, motionären afsett och utskottet jemväl ansett sig böra förorda, visserligen icke, på sätt motionären föreslagit, böra inflyta i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket, utan fastmer böra erhålla sin plats i kungörelsen angående grunder för förvaltningen af kronans domäner.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huru vida icke förändrade bestämmelser må böra utfärdas angående tägt af sand, grus och sten samt angående stenbrott å kronans utarrenderade domäner, och efter ärendets utredning till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill förhållandena må föranleda.

Stockholm den 22 februari 1895.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
